

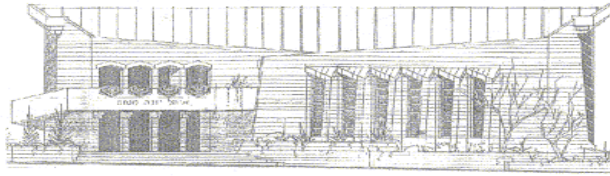
Ohel Yonah Menachem

Synagogue &
Community Center

Rabbi David Spektor

דוא"ל:

vaad@ohelyonah.com

בית כנסת
ומרכז קהילתי

הרב דוד ספקטור

אתר אינטרנט:

www.ohelyonah.com

דרשה בשבת פ' מטות מסעי תש"ע ע"י הרב דוד אברהם ספקטור בנושא: להשתדל "בלי נדר" ודברי הרב יהודה עמיטל זצ"ל

שבת שלום. הפרשה של היום פותחת בנדריים, כאילו זה דבר חיובי. וזה תמוה. הלא ישנם ביטויים מאד קשים נגד מי שנודר. וכך פותח השולחן ערוך (יורה דעה ס' רג) הלכות נדרים: " (סעיף א) ...כל הנודר, אף ע"פ שמקיימו, נקרא רשע ונקרא חוטא. " ומצד שני כותב הרמב"ם (יג, כג): "מי שנדר נדרים כדי לכוון דעותיו (ליישר מידותיו) ולתקן מעשיו, הרי זה זריז ומשובח. " התשובה לסתירה הזו היא, שהכל תלוי במטרת הנדר. אם הנדר הוא כדי להוסיף חומרות, על זה נאמר בתלמוד הירושלמי (נדרים ט, א): "לא דייק מה שאסרה לך התורה אלא שאתה מבקש לאסור עליך דברים אחרים? " מפרש הקרבן העדה: "שנודר כדי להוסיף איסור על איסורי תורה, זה אסור ומצוה להתיר נדרו". אבל אם מטרת הנדר היא, לעודד תיקון המעשים וקיום המצוות ולימוד תורה, "הרי זה משובח". מכל מקום גם אז טוב לומר "בלי נדר", כמו שאומר הגבאי במי שברך לעולה לתורה שרוצה לתרום: "שיתרום בלי נדר מתנה לבית הכנסת". וכך נפסק (שם סע' ד): "אם פוסקים צדקה ... יאמר: בלא נדר. " השלחן ערוך (שם סע' ו') מביא כמה דוגמאות לנדר חיובי: "האומר: אשנה (אלמד) פרק זה, וירא שמא יתרשל בדבר, שרי ליה למנדר (מותר לו לנדר) לזרוזי נפשיה (כדי לזרז ולדרבן את עצמו)". בפרט בחופש הגדול מצוה להקדיש זמן ללימוד תורה. מצות לימוד תורה לא שייכת רק לרבנים ולאברכים אלא לכל יהודי. השבוע נסעתי לגבעתיים ושמעתי שיעור נפלא של יהודי, שעובד לפרנסתו כחלבן במחלבה שלו, אבל יחד עם זה מקדיש שעות רבות ללימוד תורה ובפרט לתורת הנסתר. "החלבן" הזה שקוראים לו במחלבת גד: חיים כהן, נחשב היום אחד מגדולי המקובלים. ממש תורה ועבודה! וכן כאן בקהילה רבים מקיימים מצות לימוד תורה בהידור. פעם פגשתי אחד מהמתפללים כאן שרץ לבריאותו עם אזניות. חשבתי שהוא שומע מוזיקה ושאלתי אותו, למה הוא מאזין בריצה? השיב לי לשיעורי הגר"י (הרב יצחק זאב (ועלוועלע), בנו של ר' חיים מבריסק). נוסף לנדריים הבאים לעידוד לימוד תורה, מביא השלחן ערוך נדרים שבאים לחזק קיום המצוות, כשיש חשש להדרדרות רוחנית: "וכן אם ירא שיתקפו יצרו ויעבור על איזו מצוה ממצות לא תעשה, או יתרשל מקיום מצות עשה, מצוה לישבע ולנדר כדי לזרז עצמו. " וכן יש מקום להתחייבות, שאדם יקבל על עצמו "בלי נדר" בתחום האפור, הנקרא לפי הרמב"ן בתחילת פרשת קדושים "נבל ברשות התורה". ומפרט הרמב"ם (שם): "כיצד, מי שהיה זולל (אוכל בלי הגבלה) ואסר עליו (על עצמו) הבשר שנה או שנתיים או שהיה שוגה בייך (מכור לין, אלכוהוליסט, באידיש: 'לחיים-מאכר', עושה לחיים בלי הגבלה) ואסר היין על עצמו זמן מרובה... (ובימינו הייתי מוסיף: או שהלך לגמילה, לרטורנו)... יפרוש מדברים שראוי לפרוש מהם, בלא נדר. " זה לא פשוט. לפני כמה חודשים באה אלי אישה שרוצה לשמור שבת, אבל היא לא מצליחה, מפני שהיא מכורה לעישון סיגריות. הצעתי לה לקחת סיגריות של שוקולד בשבת, אבל לא נחה דעתה. אחר-כך שאלתי אותה: מה את עושה ביום הכיפורים? חס ושלום! ביום הכיפורים אני לא מעשנת. אמרתי לה: תחשבי שכל שבת זה כמו יום הכיפורים. היא אמרה: כן, אבל ראיתי שעדיין לא נחה דעתה. אז סיפרתי לה על גדולי ישראל שבמוצאי שבת היו מעשנים מקטרת (pipe) כדי להשיב את הנשמה יתרה שבמוצאי שבת עוזבת את האדם. הצעתי לה במוצאי שבת לכבוד הנשמה היתרה לעשן לא סיגריה אחת אלא שתי סיגריות ומשך כל השבת תהיה בצפייה למצוה הזו ולא תכשל בעישון. בזה נחה דעתה ויצאה בשמחה ובהחלטה נחושה לשמור את השבת בשלמות. לפני שנים בא אלי בחור בגיל 16 וביקש ממני להתיר לו נדר. הוא נדר, לא לעשן בשבת, אבל עכשיו הוא רוצה לעשן גם בשבת. אמרתי לו, שאי אפשר להתיר נדר זה, כיון שהוא כבר עומד ומושב מהר סיני לשמור את השבת לקדשו ולא לעשן בסיגריה. אם פרשת מטות פותחת בצרכי היחיד בנדריים, פרשת מסעי מתעסקת בצרכי הכלל: במצות ישוב הארץ, בגבולות הארץ ובחלוקת הארץ לשבטים. עד היום ההתנחלות של עם ישראל בארצו מרגיזה את אומות העולם. ומן הראוי לשמוע את הסברו הפנימי על זה של הרב יהודה עמיטל זצ"ל שהלך מאיתנו בערב שבת קודש. והדברים יהיו לעילוי נשמתו הגדולה. הרב יהודה עמיטל שעלה מתוך סערות השואה ארצה, היה תלמיד ישיבת חברון וישיבת מרכז הרב, והקים אחרי מלחמת ששת הימים את ישיבת הר עציון, אשר רבים כאן הם מתלמידיו, האבלים עם כל בית ישראל וכהלכה אומר להם על שר וגדול בישראל: "שבת היא מלנחם ונחמה קרובה לבוא."

וכך כתב בזמנו הרב עמיטל בספרו "המעלות ממעמקים" (עמ' 58-59): "ה' מלך, ירגזו עמים. כיון ששמעו אומות העולם שהקב"ה מרום קרנם של ישראל ומכניסן לארץ, התחילו מתרגזים... בהתנחלותם של ישראל בארץ ישראל יש משום בנין מלכות ה', והוא שמעלה רוגזם של האומות... בעצם מציאותו מייצג ישראל את האידאה האלוהית ומזכיר לאנושות את דבר היות האלוהים בעולם ואת חובתו של האדם בעולמו... ביעודו כממלכת כהנים וגוי קדוש נועד לו גם תפקיד פעיל להיות אור לגויים בארצות חיי ממלכתו ולהורות לאנושות את דרך ה'. מכאן שכל התנגדות או הפרעה לאורו של ציון היא הפרעה לאורו של הקב"ה אשר יאיר בציון. " ואנו תפילה שמבין המצרים יופיע אור חדש על ציון במהרה בימנו.